

# OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi w połowie każdego miesiąca.

Redaktor

Dr. Zygmunt Gargas.

Redakcja i Administracja

Lwów, ulica Lelewela 1. 5.

Prenumerata

roczna z przesyłką pocztową 5 kor.

Ogłoszenia

70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: Dr. Aleksander Małaczyński: O połączeniu kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem życiowym. — Józef Kusy: Fundusze do obrotu u kas oszczędności. — W. S. Udział w zyskach dla uczestników Kasy oszczędności. — W. S. Wkłady podwójne i wkłady zadawnione. — Notatki. — Ruch wkładek za luty. — Bilans Galicyjskich kas oszczędności.

## O połączeniu kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem życiowym.

(Ciąg dalszy.)

*Mimo udogodnień, płynących ze specjalnej taryfy, nie znalazły te formy kredytu hipotecznego do tyłu zbyt szerokiego zastosowania w Niemczech*

Sprawę połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem życiowym poruszył u nas w Sejmie pierwszy poseł dr. Franciszek Paszkowski. Podczas rozprawy nad wnioskami komisji bankowej o kredycie włościańskim na posiedzeniu z dnia 13 lutego 1897, dotknął poseł Paszkowski niebezpieczeństw, które wynikają z natury kredytu hipotecznego a zwłaszcza włościańskiego i mówił, jak następuje:

„Myszę tu o kredycie hipotecznym, długoterminowym. Niebezpieczeństwem tem a raczej niekorzyścią jego jest to, że przenosi ciężary na następne pokolenia i mimo, że już inwestycja, na którą kredyt został użyty nieraz dawno została wyczerpana.

To niebezpieczeństwo oczywiście jest nie tylko przy mniejszej własności, ale nigdzie ono nie jest tak wielkie. Bo gospodarstwo włościańskie jest tym warsztatem, który daje dochód tylko przy włożeniu w nie osobistej pracy właściciela

W razie śmierci właściciela, zatem ubytku tego czynnika pracy stanowiącego ekonomiczną wartość gospodarstwa włościańskiego, oczywiście ekonomiczna podstawa gospodarstwa upada i obciążenia gruntów muszą przywieść pozostałych do ruiny. Otóż właśnie to przeświadczenie o niebezpieczeństwach wynikających z obciążenia gruntów włościańskich w razie śmierci właściciela wywołało myśl połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem życiowym.

Myśl tą przed 25-ciu laty poruszył statystyk niemiecki Engel, dopiero jednakże w ostatnich czasach została ona w życie wprowadzona w Bawaryi, przez bawarski bank hipoteczny i wekslowy. Przy ubezpieczeniach tych mogą być rozmaite kombinacje.

Polegają one jednak wszystkie na tem i korzyścią ich jest to, że przez opłacanie pewnej pre-

mii, bądź przez całe życie, bądź przez szereg lat, pożyczka pozostaje zawsze spłaconą w całości z chwilą śmierci dłużnika

Nie podobna wdawać się w szczegóły omawiania różnych kombinacji, jednak ogólnikowo chcę zaznaczyć w zarysach jej główne formy — tak, jak została wprowadzona w Bawaryi. Mianowicie są pożyczki nie amortyzacyjne, przy których opłaca dłużnik tylko procent i premię asekuracyjną przez pewien szereg lat, gdzie ta premia zastępuje niejako kwotę płaconą na amortyzację, a przedstawia tę korzyść, że w razie natychmiastowej śmierci dłużnika zostaje pożyczka spłacona. Przy pożyczkach amortyzacyjnych opłaca się pewna premia, która należy w miarę, jak pożyczka się umarza, a przy której również w razie choćby natychmiastowej śmierci dłużnika pożyczka w całości umorzona zostaje.

Inne kombinacje polegają na tem, że towarzystwo ubezpieczeń przyjmuje dług w chwili śmierci dłużnika jeszcze niezamortyzowany do całkowitej spłaty.

A wreszcie najprostsza forma jest ta, która może nie jest już niczem nowem, lecz zwykłym ubezpieczeniem życiowym połączonym czysto formalnie z kredytem hipotecznym, polegającym na tem, że przy zwykłej pożyczce amortyzacyjnej opłacana bywa pewna kwota jako premia asekuracyjna.

Zadaniem instytucji hipotecznej byłoby w tych wypadkach tylko pośredniczenie między zabezpieczonymi a towarzystwami ubezpieczającymi, opłacanie premii, tak, jak się to dzieje już obecnie z premiami na ubezpieczenie od ognia.

Nie chcę przesądzać, czy i w jakiej formie myśl ta dałaby się u nas w praktyce zastosować, sądzę jednak, że wobec tych niebezpieczeństw, jakie właśnie dla gospodarstw włościańskich z kredytem hipotecznym są połączone, wobec korzyści, jakie ta myśl, gdzieindziej wprowadzona, przedstawia, należy sprawę tę poddać gruntownemu zbadaniu i sądzę, że myśl ta i mój wniosek będzie przez Wysoką Izbę przychylnie przyjęty, choćby dla tego, że bądź co bądź przyczyni się może choćby do rozpowszechnienia ubezpieczeń na życie u włościan,



co już uchwałą Wysokiego Sejmu z roku zeszłego uznane zostało jako potrzebne i w tym kierunku Wydział krajowy rozpoczął już akcyę

Dlatego też upraszam Wysoką Izbę, ażeby raczyła uchwalić następujący dodatkowy wniosek do wniosków komisji bankowej, jako wniosek 5-ty:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby sprawę połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie w porozumieniu z Bankiem krajowym zbadał i przedstawił Sejmowi sprawozdanie oraz ewentualne wnioski na następnej sesyi“.

Sprawozdawca Dr. T. Skałkowski mieniem komisji i własnem zaznaczył, że kwestya ubezpieczenia na życie poruszona dodatkowo w rezolucyi, przedstawia się sympatycznie: „Uważam ją jako zasługującą na wyczerpujące studia i będącą w stanie wielce ułatwić udzielanie kredytu włościanom. Dotychczas praktykowało się to w dziale kredytu osobistego na wielkie rozmiary na police asekuracyjne. Nie dalej, jak we Lwowie, mamy instytucyę specjalną, założoną na tej podstawie że każdy dłużnik musi ubezpieczyć kredyt policą asekuracyjną — jest umowa między tą instytucyą a Towarzystwem wzajemnych ubezpieczeń w tym kierunku że Towarzystwo kapitałami swymi instytucyę zasila, a każda polica jest dostateczną gwarancją na spłacenie długu. W dziale zaś kredytu hipotecznego dotychczas tej kombinacji nie próbowano, jednak nie da się zaprzeczyć jak słusznie p. Paszkowski zaznaczył — że kredyt włościański tę ma właściwość, iż osoba dłużnika jest tu czynnikiem tak ważnym, że z usunięciem tej osoby już sama podstawa kredytu się zachwieja. Ułożywszy rzecz zatem w ten sposób, że w razie śmierci dłużnika płynnym staje się kapitał znaczniejszy, wystarczający na spłacenie czy to całego długu, czy bodaj części ułatwi się znakomicie udzielanie kredytu“.

Wniosek posła Paszkowskiego został przez Sejm uchwalony a w wykonaniu tego zlecił Wydział krajowy studia nad tą kwestyą Bankowi krajowemu.

Nie będę tu przytaczał szczegółowo przebiegu prac przygotowawczych i pertraktacyj, prowadzonych z Towarzystwem wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie. Rychłemu załatwieniu sprawy stanęła na przeszkodzie okoliczność, iż w Austrii nie opracowano dotąd taryfy specjalnej, która na podobieństwo taryf banku bawarskiego pozwoliła na wprowadzenie „ubezpieczenia życiowo - hipotecznego“ w ścisłem słowa znaczeniu.

Ponieważ w chwili, kiedy tę sprawę u nas studyować poczęto, zdawało się, iż taką taryfę uda się skonstruować i uzyskać już zatwierdzenie w Ministerstwie, odraczano z roku na rok ostateczne załatwienie uchwały sejmowej. W roku 1902 dowiedzieliśmy się, jednak niestety, iż obecnie żadnej niema nadziei, by uzyskano zatwierdzenie specyjalnej taryfy asekuracyjnej z malejącą premją.

Tłumaczy się to okolicznością, iż ułożenie omawianej taryfy trafia istotnie na wielkie przeszkody techniczne i dlatego mimo rozlicznych projektów ze strony Towarzystw asekuracyjnych i mimo konkursu, rozpisanego przez zawodowy związek matematyków asekuracyjnych w Austrii, nie zdołano dotąd uzyskać taryfy, któraby odpowiadała wszelkim wymogom.

Wobec takiego stanu rzeczy, nie pozostawało nic innego, jak spróbować załatwienia w sposób zaznaczony już w przemówieniu posła Paszkowskiego to jest przy połączeniu kredytu hipotecznego

z zwykłym ubezpieczeniem życiowem przy użyciu istniejących taryf ubezpieczenia życiowego.

Jak już wyżej wyluszczone w bawarskim Banku hipotecznym i wekslowym opłaca 30-letni dłużnik (w racie i premii asekuracyjnej) ogółem rocznie około  $6\frac{1}{2}\%$  do  $7\%$  wypożyczonego kapitału, a więc mniej, aniżeli przy zwykłych pożyczkach hipotecznych o krótszym planie umorzenia dłużnicy opłacać zwykli.

Jasną jest rzeczą, że Bank bawarski doszedł do tego najpierw przez specjalną a więc niższą od zwykłej, taryfę asekuracyjną, a powtóre przez to, iż albo na amortyzacyę kapitału nic nie pobiera, albo okres spłaty pożyczki umiarkowanej przyjął jak najdłuższy przy  $4\frac{1}{2}\%$  anuitecie okres  $55\frac{1}{2}$  lat, przy  $5\%$  anuitecie  $40\frac{1}{2}$  lat).

Ponieważ tedy nie możemy się na raz e liczyć z możliwością uzyskania w Austrii taryfy specjalnej dla ubezpieczeń hipoteczno-życiowych, możnaby ubezpieczenie przeprowadzać na podstawie dziś istniejących taryf życiowego ubezpieczenia, tylko umniejszając ratę hipoteczną przez udzielenie pożyczek na okres dłuższy, aniżeli to się dotąd działo.

Jeżeli dłużnik, opłacając od długu hipotecznego pewną kwotę procentową nie wyższą, aniżeli dotąd zwykła wynosiła rata hipoteczna, kwotę tą będzie już za razem opędzał koszta ubezpieczenia kapitału pośmiertnego, to tego rodzaju kombinacya będzie naturalną swą wartością przewyższała zwykłą pożyczkę hipoteczną, gdyż będzie dawała dłużnikowi pewność umorzenia długu z chwilą jego śmierci, nie nakładając nam podczas trwania spłaty pożyczki większych ciężarów, aniżeli obecnie to ma miejsce przy pożyczkach hipotecznych o krótszym okresie umorzenia.

Gdy w Banku krajowym udzielanie pożyczek hipotecznych nieamortyzacyjnych nie jest dopuszczalne można przez pożyczki długoterminowe zbliżyć się jak najbardziej do drugiej kombinacyi Banku bawarskiego: przy pożyczkach długoterminowych idzie bowiem z raty półrocznej bardzo mała kwota na spłatę kapitału (zwłaszcza w pierwszych latach), a więc mielibyśmy do czynienia z typem bardzo zbliżonym do kombinacyi bawarskiego Banku z pożyczkami nieamortyzacyjnymi.

Biorąc za podstawę obowiązujące w Banku krajowym  $1\%$  plany umorzenia pożyczek hipotecznych włościańskich zobaczymy, że rata półroczna pożyczki spłacalnej w 13 latach wynosi  $5\frac{25}{100}$ , a więc roczna opłata wynosi  $10\frac{5}{100}$ , podczas gdy roczna opłata przy 24 letnim planie umorzenia wynosi tylko  $7\%$  wypożyczonego kapitału. Jeżeli więc dłużnikowi włościańskiemu zamiast pożyczki na lat 13 udzielimy pożyczki na lat 24, ażeby umożliwić mu asekuracyę życiową, to biorąc średni wiek ubezpieczonego 35 lat, zobaczymy iż musiałby opłacać (według tablicy II. krakowskiego Towarzystwa) okrągło  $3\%$  kapitału tytułem premii, co razem z ratą hipoteczną wynosiłoby  $10\%$  rocznie, a więc mniej, aniżeli wynoszą same raty hipoteczne bez ubezpieczenia życiowego przy 13 letnim planie umorzenia.

Bank krajowy postarał się rzecz całą jeszcze bardziej udogodnić przez wprowadzenie dla pożyczek włościańskich i miejskich planów umorzenia dłuższych, aniżeli dawniej obowiązujące. (C. d. n.)

Dr. Aleksander Matczyński.



## Fundusze do obrotu u Kas oszczędności.

(Ciąg dalszy.)

Zatwierdzenie rozdziału zysku dokonanego w sposób normą oznaczony, należy wedle r. 72 do politycznej władzy krajowej. Tę samą zasadę rozdziału przyjmuje norma na wypadek rozwiązania kasy.

Jakie zaś dalsze ostrożności dla pewności wkładek dyktują normy przy rozwiązaniu kasy, wskazemy w innym miejscu.

Wreszcie norma z r. 72 wspomina przy rezerwach o gwarancyach i funduszach gwarancyjnych dawanych przez zakładających kasy. Gwarancje te nie miały czego innego na celu, jak danie pewności za wkładki i o nich również wypadnie nam jeszcze osobno pomówić.

Sposobem zalecenia, doradza norma z r. 72 dla tem silniejszego rozbudzenia i utrwalenia zmysłu oszczędzania, by jeszcze połowę zysku czystego oddawać na dalsze oprocentowanie (poza normalne odsetki) wkładek niższych od zlr. 50, które dłuższy czas leżą w kasie (rok) i które jeszcze przynajmniej pół roku w kasie pozostać mają. Co do bieżących kosztów utrzymania, normy obie są w przepisie sobie równe — co do kosztów zaś założenia i pierwszego zarządu, dopiero norma z r. 72 dozwala zwrotu tychże z rezerwy, pod warunkiem gdy rezerwa dojdzie do bliżej w normie nieokreślonej wysokości.

Więc rozwinięcie się normy jest znaczne, a przyszło ono z rozwojem interesów instytucji z rozwojem jej natury, potrzeb, oraz potrzeb gwarancyjnych, tak ze względu na publiczność powierzającą kasom oszczędności swe wkładki, jak ze względu na gwaranta. Wreszcie statut z r. 1892 pod napisem: fundusz kasy oszczędności i jego obliczanie zamknął materję omówioną w §. §. 4, 5, 6, 7, 8 i 9 podobnie jak norma z r. 1872.

Przepisy §. §. 4, 5, 6, 9, pozostały takie jak w r. 1872. Najznaczniejsza zmiana nastąpiła w oznaczeniu możności dysponowania czystym zyskiem a to, co do terminów normą r. 1872 nie podanych. I tak po pierwsze wedle tej normy, ma się roku mieć po za celem pokrywania strat funduszu obrotowego, termin dyspozycji rozpoczyna się, gdy rezerwa wzrośnie do 5% wkładek. Skoro to nastąpi może być wzięte na wniosek wydziału kasy oszczędności zatwierdzony przez polityczną władzę krajową, część tego funduszu, nie przewyższająca jednak połowy rocznego zysku administracyjnego na cele, jak norma r. 1872 opiewa.

Drugie, jeżeli fundusz rezerwowy wzrośnie przynajmniej do 10% wysokości wkładek, to wolno, jak długo trwa ten stosunek, za zezwoleniem politycznej władzy krajowej użyć w powyższy sposób 90% całego rocznego zysku administracyjnego.

Trzecie: zwolnienie od szczegółowej poręki za wkładki, czyni r. 1892 zależnym od chwili, gdy fundusz rezerwowy urośnie do 5% wkładek, pozostawiając resztę przepisu z r. 1872 niezmienną.

Czwarte: termin zwrotu wydatków na założenie i pierwsze potrzeby kasy, rozpoczyna się z wysokością rezerwy 2%-wą. O odrębnych rezerwach specjalnych, fundowanych z innych gałęzi operacyjnych, a nie z różnicy procentów czynnych i biernych, mówiliśmy w części pierwszej tej pracy i dlatego tu je pomijamy w omówieniu.

Tak w normie tej dano cyfrowo nowsze doświadczenia, jakie por. 1872 u kas porobiono z po-

stępem i rozwojem stosunków dalszych. Zebrawszy tedy wszystko teraz, co na zasadzie norm, da się powiedzieć w ogóle, o funduszach, którymi kasy dla celów obrotu etc. mają się posługiwać, należy stwierdzić, że: podwaliną dla obrotu wedle normy, jak być zresztą inaczej nie może, są wkładki oszczędności uboższej zwykle ludności. a następnie wszelki inne wkładki; że wszelkie aktywa mając pewność tych wkładek w pierwszej linii na oku są drugim źródłem do dobywania potrzebnych do obrotu funduszy, że dalej z tego obrotu kasa jest obowiązana pokryć odsetki dla wkładek; że obowiązana jest ona z niego pokryć koszt utrzymania instytucji; że ma z niego wykazać zysk; że znaczeniem tego zysku jest służyć na pewnego rodzaju premie dla najniższych wkładek; że z niego kasy popierać mają cele powszechnie pożyteczne oraz humanitarne: że z niego są obowiązane tworzyć rezerwę ogólną; że z zysku na kursie t. j. zysku z innych gałęzi administracyjnych pochodzącego są obowiązane tworzyć rezerwy specjalne; że oprócz tego wszystkiego dla bezpieczeństwa i płynności wkładek, oraz pośrednio dla obrotu, służyć jeszcze pewne gwarancje i ostrożności, które teraz jako do przedmiotu należące nim pójdziemy dalej winniśmy bliżej poznać.

Ale nim do nowej materji przejdziemy — stwierdzić trzeba, że wszystko cośmy poznali dotąd, służy obrotowi, a powtóre, że z tego obrotu, wylaniają się zgodnie z żądaniem normy trwałe nowe fundusze, które służąc bezpieczeństwu wkładek, służyć znowu dalej ogólnemu obrotowi, mimo osobnego zachowywania i przechowywania tych funduszy. Odnośnie do wspomnianych gwarancji — norma z r. 1844 w §. 2. domaga się przy zakładaniu kasy oszczędności złożenia dostatecznego funduszu gwarancyjnego, który ma służyć na pokrycie kosztów zarządu, oraz pokrycie możliwych strat, wśród pierwszych chwil działania, aż do czasu kiedy utworzy się wydatny fundusz rezerwowy i da gwarancję za regularny obrót.

W §. 3 norma oświadcza, że możliwym jest zakładanie kas oszczędności ze strony gmin, atoli pod warunkiem gwarancji gminy za kasę, i to na zasadzie uchwały, obowiązującej całą gminę. Nadto wedle §. 5. jest gmina obowiązana przedłożyć wykaz stanu majątkowego swego i ma wogóle ona wykazać również, że drogą dobrowolnych składek, albo w inny sposób zapewniono dostatecznie środki dla pokrycia pierwszych wydatków na potrzeby biurowe, kasowe i inne

W §. 11. ze względu na zysk norma żąda, aby stopa procentowa dla wkładek była niższą, jak powszechnie czy ogólnie w kraju używana. Oczywiście potrzebę zaś zysku motywuje norma tem, że tylko z korzystnego użycia wkładek można w drodze wyższych procentowych tworzyć rezerwy. W §. 22. jeszcze raz domaga się norma, aby wyraźnie w przepisach statutu wzięto postanowienie, co do wydatków założenia i utrzymania instytucji, co do wydatków na regularny zarząd tejże, oraz na odpowiednio funkcjonujący nadzór i kontrolę zarządu. Wreszcie w §. 27, norma orzeka, że koszt utrzymania kas oszczędności, nie mogą być niestosunkowo wysokie.

Statut w r. 1873. w §. 2. stwierdza, że ogólną porękę musi dać kasie powiat lub gmina, w §. 3. domaga się on, aby zakładający powiat lub gmina dały ponadto szczegółową gwarancję, w drodze uchwały prawomocnej zatwierdzonej przez właściwą władzę.

Gwarancje te odpowiadają za wkładki i ich należyte oprocentowanie, od szczegółowej gwarancji



cyi. można we właściwej drodze dostać zwolnienie. Zakładający zobowiązuje się pokryć wydatki na pierwsze urządzenie i zarząd z majątku swego. Te wydatki będą zwrócone z zysków administracyjnych kasy

Przy zakładaniu kasy przez powiat, położono jeszcze wariant, mocą którego powiat miałby dostarczyć kasie darmym sposobem potrzebnego lokalu i sił roboczych, na tak długo, aż kasa sama te wydatki opłacać będzie mogła.

Wreszcie statut w § 1892. powtarza w kwestiach omówionych to samo. Ostrożności wreszcie przy rozwiązaniu kas, podyktowane przez wzgląd na pewność wkładek i ich oprocentowanie norma z d. 44. zawarła w §. 33 — przepis ten opiewa: przy sporządzaniu statutów należy wyrazić, czy towarzystwo zakładające kasę ma być stałe, czy przejściowe i czy z rozwiązaniem towarzystwa zakład ma być zwinięty lub nie. Jeżeli towarzystwo się rozwiązuje, ma komisarz rządowy bronić praw wkładek. Zresztą wchodzi w moc przy rozwiązaniu towarzystw i kas oszczędności właściwe postanowienia prawa prywatnego i ogólne dyrektywy o towarzystwach prywatnych. Zarządzenie rozwiązania jakoteż plan wykonania muszą w pierw być przedłożone do najwyższego zatwierdzenia. Przytem należy dokładnie wykazać wszelkie środki do zupełnego wywiązania się ze wszystkich zobowiązań towarzystwa wobec powierzających wkładki.

Gminy mają na wypadek rozwiązania kasy, postarać się pod tymi samymi warunkami o najwyższe zatwierdzenie. Fundusz rezerwowy kasy, mającej się rozwiązać w takich wypadkach, ma się przeznaczyć na lokalne dobroczynne lub powszechnie użyteczne cele

Statut z r. 1872 oświadcza w §. 49 krótko, że uchwała rozwiązania kasy oszczędności, podlega zatwierdzeniu politycznej władzy krajowej, a z prośbą o rozwiązanie, należy przedłożyć plan rozwiązania.

Statut z r. 1892 podaje, że uchwała rozwiązania — a w szczególności sposób użycia pozostałego majątku, wymagają zatwierdzenia politycznej władzy krajowej

Z przywiedzionych właśnie ostrożności dla bezpieczeństwa wkładek wynika te y, że zakładający powiat lub gmina, ręczą zawsze za wkładki, i ich należyte oprocentowanie w szczególności, a w ogóle za wszelkie zobowiązania kasy, że oprócz tego mają one złożyć fundusz specjalny gwarancyjny, który z celem tym samym, co rezerwa, ma służyć w pierwszych czasach istnienia instytucji, wkładkom i obrotowi, tak jak rezerwa. Fundusz ten może być przez zakładającego wycofany, skoro nagromadzi kasa dostateczny dla bezpieczeństwa wkładek zapas rezerwowy. Termin zwrotu poczyna się z wysokością rezerwy 5% w stosunku do wkładek

Gmina lub powiat są zobowiązane ponieść koszt założenia i utrzymania kas, aż do czasu, kiedy one same ze swych dochodów utrzymać się potrafią. Koszta te są zwrotne według postanowienia specjalnego statutów, albo niezwrótne jeżeli darmym sposobem gmina lub powiat, chce na nie łożyć. Termin obowiązku zwrotu poczyna się, gdy rezerwa dorosła najmniej do 2% wkładek.

Koszta utrzymania t. j. na zarząd i kontrolę mają być umiarkowane i nie mogą być niestosunkowo wysokie. Aby zapewnić dochód czyli zysk, stopa procentowa u wkładek musi być niższą, od stopy u lokacji t. j. niższą od powszechnie w kraju używanej stopy.

C. d. n.  
Józef Kusz.

## Udział w zyskach dla uczestników kasy oszczędności.

W numerze poprzednim pomieszczony był nadesłany artykuł, doradzający kasom oszczędności, zwłaszcza większym, wprowadzenie do statutów przewidzianej i dozwolonej w § 6 statutu wzorowego alternatywy co do rozdziału pewnej części czystego zysku na premie w formie wyższego oprocentowania tych wkładek, które nie przenoszą kwoty K 1000. — i przynajmniej od roku w kasie były złożone.

Rzecz, jakkolwiek sama w sobie nader sympatyczna, jest jednak połączona z tak wielkimi trudnościami manipulacyjnymi, że jest prawie nie do przeprowadzenia. Kasa, w której statutach ten przepis się znajduje, musi przy półrocznym zamknięciu i inwentowaniu wkładek, przeprowadzać osobne badania w księgach i osobne sporządzać wykazy, co do wkładek nie przenoszących kwoty K 1000. = by się przekonać, czy i ewentualnie którym wkładkom należy się to podwyższenie procentów, — a następnie po ustaleniu tych wkładek dopisać im tę kwotę tytułem premii

Sporządzenie takiego wykazu jest dość mozolne zwłaszcza w kasach większych, mających po kilkanaście lub kilkadziesiąt tysięcy kont wkładowych.

Efekt zaś finansowy dla stron z tego przypisania dodatkowego procentu będzie tak mały, prawie minimalny, że stronie na nim wcale zależeć nie będzie; przeważna bowiem ilość wkładek w naszych kasach nie dochodzi K 200. — Efekt ten mógłby być większy dla wkładek zbliżających się do owej granicy K 1000. = lecz tu znowu zachodzi obawa, że chęć zyskania wyższego oprocentowania zachęcić może do nadużyć przez rozdział większych kwot na większą ilość książeczek, — a w takim razie skorzystaliby z postanowienia tego paragrafu ci, którzy właśnie od korzyści tym paragrafem przyznanych zostali wykluczeni.

Przepis ten znalazł pomieszczenie w statutach czterech kas oszczędności w Galicyi i to młodszych, jednak zarządy tych kas w krótkim czasie przekonały się o niepraktyczności tego postanowienia a jedna z nich o ile mi wiadomo, poczyniła kroki, celem usunięcia ze swego statutu tego przepisu.

Po za tem wszystkiem, choćby nawet wykonanie tego przepisu nie natrafiało na takie trudności technicznie manipulacyjne, pomimo tego nie można mu przypisać zbyt wielkiej doniosłości a to z tego powodu, że owe 50% czystego zysku, przeznaczone na przyznanie wyższego oprocentowania zostaną tak rozdrobnione, że wkładkującym nie przyniosą prawie żadnej korzyści; — użyte zaś na stworzenie funduszu rezerwowego, w wysokości statutem wymaganej, umożliwią kasie w krótszym czasie użycie 50% względnie 90% czystych zysków na ogólnie pożyteczne i dobroczynne cele powiatu lub gminy, z których i owi mniej zamożni uczestnicy zakładu większą korzyść odniosą niż z dorywczego dopisania kilkunastu halerczy. W. S.

## Wkładki podwojone i wkładki zadawnione.

Regulatyw z r. 1844. w §. 18. a statut wzorowy z roku 1892 w §. 11. stanowią, że jeżeli nieopbrane procenta wzrosną do wysokości kapitału wkładkowego a właściciel nie zgłosi się do kasy oszczędności, zakład ma prawo wstrzymać dalsze



oprocentowanie należności: następnie regulatyw w §. 18. powiada: „że względem przedawnienia wkładek oszczędności obowiązują ogólne przepisy prawne; czas przedawnienia który liczy się od chwili ostatniej wkładki, a przerywa się przez każdą nową dokładkę, ustanawia się na lat 40“, statut wzorowy zaś omawiając przedawnienie wkładek oszczędności postanawia, że ten czas przedawnienia liczy się od dnia skutecznego ostatniej wkładki lub zwrotu, albo od ostatniego dopisania procentów ze strony zakładu w książeczce kasy oszczędności.

Chodzi tu o to, by z jednej strony poznać motywa, które autorów tych przepisów skłaniały do ich pomieszczenia jako normy obowiązującej dla kas oszczędności, — z drugiej strony zbadać, czy wolno kasom, nie ze stanowiska prawnego, lecz ze stanowiska etyki i słuszności, oraz z uwagi na cele kas oszczędności, robić ścisły użytek z praw, przysługujących im na mocy powyższych paragrafów.

Motywa jakie prawodawcę skłoniły do zamieszczenia tych przepisów w normach, kasy oszczędności obowiązujących, są proste, — chodziło bowiem o wprowadzenie zgodności przepisów kodeksu cywilnego z postanowieniami dla kas oszczędności.

Z regulatywu jednak wieje duch liberalniejszy, dążący do uprzywilejowania nie tyle samych kas ile wkładających w ich stosunku jako wierzycieli do kas oszczędności jako dłużników. Widać to zwłaszcza w ustępie o podwojeniu się wkładek przez procenta; — lecz austriackie ustawodawstwo jak zwykle niezdecydowane, lubiące mieć furtki w każdym przepisie i w tych paragrafach o podwojeniu się wkładek nie zdecydowało się na stanowcze określenie praw interesentów wkładkowych wobec kasy oszczędności i obowiązków kasy wobec interesentów. Dlatego też i regulatyw i statut wzorowy orzekają, że „zakład ma prawo wstrzymać dalsze oprocentowanie należności, jeśli narosłe procenta wzrosną do wysokości włożonego kapitału. Zamiast więc powiedzieć, że „zakład ma obowiązek“, albo też „zakład nie ma prawa“ wstrzymać dalszego oprocentowania, daje się kasom prawo wstrzymania oprocentowania — To danie prawa wstrzymania oprocentowania nie jest dla kas oszczędności żadnym dobrodziejstwem, ale jest wręcz niekorzystnym i w interesie kas oszczędności leży zupełne zrzeczenie się tego prawa lub ściśnienie jego granic tylko do wkładek wysokich, t. j. wynoszących przynajmniej dozwolone maximum wkładki na jedną książeczkę w danej kasie. — Postanowienie to jest niekorzystne dla kas oszczędności dlatego, że roznieca pewien rodzaj obawy u interesenta, budzi pewną nieufność, względnie osłabia to zaufanie i tę pewność, jaką każdy składający swój grosz w kasie oszczędności obdarzać ją winien.

Celem kasy oszczędności (§. 1. statutu) jest podać każdemu a szczególnie mniej zamożnym klasom ludności sposobność do pewnego i korzystnego ulokowania zaoszczędzonego grosza i podjęcia go w miarę potrzeby bez trudności i straty czasu. A więc ten, który zaoszczędzony grosz składa do kasy oszczędności by mógł go w miarę potrzeby podjąć, ma cierpieć dlatego, że ta potrzeba, ta czarna godzina, na której zaspokojenie ten grosz został złożony, nie przyszła przed czasem, w którym zakład przez dopisanie procentów podwoił wkładkę.

Ten więc, który w pełnym zaufaniu do instytucji złożył swój zaoszczędzony grosz bez obawy,

że instytucja grosz ten roztrwoni, ma być karany za brak nieufności, i za to, że od czasu do czasu nie chodził i nie zgłaszał się do kasy z zapytaniem czy pieniądze jego istnieją i wiele mu procentu przyrosło.

Dziwna naprawdę logika, zwłaszcza w odniesieniu do wkładek w kasach oszczędności. Z jednej strony kasy żądają popularnego bezpieczeństwa dla swych wkładek, z drugiej zaś strony tym przepisem statutowym odbierają tym wkładkom dla małoletnich ich bezpieczeństwo i narażają ich na obawę znacznej często straty. Przy 5<sup>o</sup>-wym oprocentowaniu z kapitalizacją półroczną wkładka podwaja się prawie w 14 latach, przy 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> procentem oprocentowaniu w 15<sup>1</sup>/<sub>2</sub> latach, przy 4 procentem oprocentowaniu w 17<sup>1</sup>/<sub>2</sub> latach — cóż więc łatwiejszego, że ten, który dla małoletniego dziecka złożył pewną kwotę, by ono miało po dojściu do pełnoletności lub w czasie, gdy tego zapotrzebuje, czy do otwarcia interesu, czy w czasie odbijania się stanowiska, pewną pomoc — przed nadejściem tego terminu, w zaufaniu że złożona wkładka rośnie, nie zgłasza się do kasy dla dopełnienia tej rzeczy w gruncie rzeczy formalności jakim jest dopisanie procentów, pewny że w razie tej, w § 1 statutu przewidzianej potrzeby zakład wypłaci czy jemu, czy obdarowanemu całą należność. — A ileż to takich wypadków, że po śmierci ojca lub matki, książeczka wkładkowa, znaleziona w masie spadkowej idzie do depozytu sądowego i tam czeka dojścia do pełnoletności spadkobiercy. Gdy stosunki tego małoletniego są tego rodzaju, że opieka na jego wychowanie nie potrzebuje czepać z tej książeczki, — a czasem może nawet o niej nie wie, — czyż dlatego ma się tego małoletniego krzywdzić wstrzymaniem oprocentowania jego wkładki? Sądy ex officio jako władze nadopieczunkowe mają obowiązek przestrzegać, by złożone w depozycie dobro małoletniego nie poniosło uszczerbku — lecz wiemy dokładnie, — jak ten obowiązek jest w praktyce wypełniany. Bez inicjatywy strony w tym kierunku nic się nie stanie, — a inicjatywa w tych sprawach, to konieczność podań, pisaniny, motywowania, audyencyj, a nie rzadko koszt na stemple i t. p. przyjemności.

(Dok. nast.)

W. S.

## Notatki.

**Posiedzenie Wydziału Związku galicyjskich kas oszczędności, odbędzie się w sobotę dnia 25. marca 1905. o godzinie 10. przedpołudniem w sali obrad galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie, z następującym porządkiem dziennym:**

- 1) Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia.
- 2) Sprawozdanie Prezydium z czynności biura
- 3) Sprawozdanie z lustracyj.
  - Miejskiej Kasy oszczędności w Stryju.
  - Miejskiej Kasy oszczędności w Krakowie.
  - Powiat. Kasy oszczędności w Nowym Targu.
  - Powiat. Kasy oszczędności w Gorlicach.
- 4) Sprawozdanie komisji wybranej dla rewizji wzorowego statutu.
- 5) O konwersji zaległych pożyczek hipotecznych w kasach oszczędności
- 6) Sprawozdanie o wniosku p Karola Nalepy o projekcie Banku Związkowego kas oszczędności w Galicyi.



7) Sprawozdanie o wniosku p. Dra Steuermana w sprawie nadzoru rządowego w kasach oszczędności.

8) Sprawozdanie o wniosku p. Dyr Nikorowicza o obrocie przekazowym między kasami oszczędności.

9) Sprawa zwołania Walnego Zgromadzenia delegatów Związkowych kas oszczędności i propozycje wyłoru członków Wydziału na następne trzecie.

10) Wnioski członków.

**Biuro Związku galicyjskich kas oszczędności uprasza wszystkie kasy o przysyłanie zamknięć rachunkowych za rok ubiegły.** — W następnym numerze ukończymy druk bilansów za rok 1903 i zechniemy podawać bilanse za rok 1904 w tym porządku, w jakim je otrzymywać będziemy.

**Osobiste Wydział Galicyjskiej kasy oszczędności we Lwowie na ostatniem posiedzeniu zamianował:** p. Jana Czabańskiego rewidentem p. Walerego Kaszyńskiego adjunktem I kl p. Kazimierza Peplowskiego adjunktem II. kl p. Józefa Piórkiewicza asystentem II. kl. p. Józefa Czarneckiego i Witolda Linhardta asystentem II. kl

Staraniem Związku galicyjskich kas oszczędności we Lwowie wydany został:

**„Zbiór norm i przepisów prawnych odnoszących się do kas oszczędności. — Lwów 1904”.**

Cena za egzemplarz wynosi K. 2—, z przesyłką pocztową poleconą K. 2-35.

Wysyłkę zamówionych egzemplarzy uskutecznia Biuro Związku gal. kas oszczędności.



# Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Kapitał akcyjny:  
K. 80,000,000.

Fundusze rezerwowe:  
K. 23,027,428-13.

**Lwów**  
we własnym gmachu przy  
**ul. Jagiellońskiej 1. 3.**

Telefon nr. 57. Dyrekcya  
Telefon nr. 358. Kantor  
wymiany.

Zakład centralny  
**Wiedeń**

FILIE: Augsburg, Z. Horno, Budapeszt, Czerniowce, Grac, Praga, W. Neustadt i St. Pölten.  
12 kantorów wymiany i kas depozytów we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 3-6% książeczki wkładowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. **Eskontuje weksle**, otwiera kredyty i udziela zaliczki w podkład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty **giełdowe** na targach krajowych i zagranicznych. **Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy** na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numery losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne zwanie nad interesami klientów. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwiające doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

## Ruch wkładek

w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc luty 1905.

|                           | ‰        | Stan kapitału wkładowego z dniem 31. stycznia 1905 |    | W ciągu miesiąca lutego |           |    |           |           |    | Różnica |         | Stan kapitału wkładowego z dniem 28. lutego 1905. |            |    |
|---------------------------|----------|--|----|-------------------------|-----------|----|-----------|-----------|----|---------|---------|---|------------|----|
|                           |          | K.   | h. | Wynosiły wkładki        |           |    | wypłacono |           |    | K.      | h.      | K.  | h.         |    |
|                           |          |  |    | stron                   | K.        | h. | stron     | K.        | h. |         |         |   |            |    |
| Bochnia . . . . . m.      | 4        | 2,746.470  | 70 | 235                     | 91.109    | 82 | 198       | 55.077    | 01 | +       | 36.032  | 81  | 2,782.503  | 51 |
| Bochnia . . . . . p.      | 4,4 1/2  | 2,102.751  | 86 | 117                     | 109.649   | 05 | 95        | 83.950    | 40 | +       | 15.490  | 65  | 2,128.450  | 51 |
| Bohorodzany . . . . . p.  | 4 1/2    | 308.668  | 46 | 82                      | 36.752    | 66 | 57        | 19.609    | 14 | +       | 17.152  | 52  | 325.820    | 98 |
| Brzeżany . . . . . p.     | 4 1/2    | 1,065.831  | 63 | 104                     | 83.020    | 17 | 95        | 30.988    | 42 | +       | 52.031  | 75  | 1,117.868  | 38 |
| Buczacz . . . . . p.      | 3,5      | 991.942  | 22 | 88                      | 43.828    | 21 | 65        | 26.865    | 58 | +       | 16.962  | 69  | 1,008.904  | 85 |
| Dobromil . . . . . m.     | 5        | 496.853  | 51 | 61                      | 23.238    | 81 | 46        | 18.088    | 70 | +       | 10.150  | 11  | 507.003    | 62 |
| Dolina . . . . . p.       | 4 1/2    | 1,210.227  | 67 | 144                     | 53.014    | 58 | 160       | 62.526    | 69 | +       | 9.512   | 11  | 1,200.715  | 56 |
| Drohobycz . . . . . m.    | 4        | 1,672.140  | 53 | 119                     | 143.018   | 09 | 75        | 35.487    | 18 | +       | 107.523 | 93  | 1,779.666  | 46 |
| Gorlice *) . . . . . p.   | 4 1/2    | —  | —  | —                       | —         | —  | —         | —         | —  | —       | —       | —   | —          | —  |
| Horodenka *) . . . . . p. | 4 1/2    | —  | —  | —                       | —         | —  | —         | —         | —  | —       | —       | —   | —          | —  |
| Jarosław . . . . . m.     | 4 1/2    | 1,937.833  | 79 | 253                     | 122.624   | 10 | 181       | 67.201    | 38 | +       | 55.322  | 72  | 1,993.156  | 51 |
| Kałusz . . . . . p.       | —        | 861.918  | 54 | 115                     | 28.935    | 96 | 95        | 33.294    | 84 | —       | 4.298   | 88  | 857.619    | 66 |
| Kołomyja . . . . . m.     | 4        | 4,350.186  | 96 | 494                     | 192.228   | 25 | 416       | 160.928   | 57 | +       | 31.298  | 68  | 4,381.481  | 64 |
| Kraków . . . . . m.       | 4        | 33,801.131   | 50 | 3086                    | 1,023.511 | 92 | 2583      | 960.506   | 08 | +       | 63.005  | 84  | 33,864.137 | 34 |
| Kraków . . . . . p.       | 4        | 17,996.701   | 90 | ?                       | 628.157   | 59 | ?         | 541.430   | 51 | +       | 86.727  | 08  | 18,083.428 | 98 |
| Lwów . . . . . gal.       | 3-6      | 77,145.023   | 34 | 8893                    | 2,885.320 | 11 | 8491      | 2,686.875 | 77 | +       | 198.744 | 34  | 77,343,767 | 68 |
| Mielec *) . . . . . p.    | —        | —  | —  | —                       | —         | —  | —         | —         | —  | —       | —       | —   | —          | —  |
| Myślenice . . . . . p.    | 4, 4 1/2 | 1,149.767  | 19 | ?                       | 28.542    | 05 | ?         | 41.404    | 41 | —       | 12.832  | 36  | 1,136.904  | 83 |
| Nowy Sącz . . . . . m.    | 4        | 4,971.631  | 67 | 459                     | 166.608   | 30 | 390       | 196.038   | 44 | —       | 29.430  | 14  | 4,942.201  | 53 |
| Nowy Targ *) . . . . . p. | 4 1/2    | —  | —  | —                       | —         | —  | ?         | —         | —  | —       | —       | —   | —          | —  |
| Podgórze . . . . . m.     | 4        | 2,714.574  | 18 | 230                     | 269.818   | 25 | 117       | 72.236    | 11 | +       | 197.577 | 14  | 2,912.151  | 32 |
| Przemysł . . . . . m.     | 4        | 7,607.445  | 64 | 468                     | 203.203   | 16 | 791       | 322.189   | 86 | —       | 115.984 | 70  | 7,491.460  | 94 |
| Rzeszów *) . . . . . m.   | —        | —  | —  | —                       | —         | —  | —         | —         | —  | —       | —       | —   | —          | —  |
| Sambr . . . . . m.        | 4        | 5,138.807  | 66 | 893                     | 196.873   | 98 | 324       | 122.625   | 41 | +       | 74.248  | 57  | 5,213.056  | 23 |
| Sanok . . . . . m.        | 4 1/2    | 261.489  | 11 | 69                      | 25.331    | 96 | 17        | 9.369     | 72 | +       | 15.962  | 24  | 277.451    | 35 |
| Sniatyn . . . . . m.      | 5        | 170.248  | 74 | 23                      | 6.028     | 21 | 45        | 13.671    | 96 | —       | 7.643   | 75  | 162.604    | 99 |
| Sniatyn *) . . . . . p.   | 5        | —  | —  | —                       | —         | —  | —         | —         | —  | —       | —       | —   | —          | —  |
| Sokal . . . . . m.        | 4 1/2    | 842.670  | 89 | 75                      | 20.295    | 35 | 72        | 19.104    | 71 | +       | 1.190   | 64  | 843.861    | 03 |
| Stryj . . . . . m.        | 4        | 1,999.570  | 61 | 204                     | 104.111   | 77 | 123       | 49.513    | 36 | +       | 54.598  | 41  | 2,054.169  | 02 |
| Tarnobrzeg . . . . . p.   | 4 1/2, 5 | 831.010  | 48 | 56                      | 42.052    | 58 | 48        | 23.869    | 88 | +       | 18.182  | 70  | 849.193    | 18 |
| Tarnopol . . . . . m.     | 3 3/4    | 6,584.789  | 67 | 919                     | 410.914   | 81 | 789       | 389.377   | 75 | +       | 70.937  | 06  | 6,655.726  | 73 |
| Trembowla . . . . . p.    | 4 1/2    | 756.763  | 39 | 127                     | 25.953    | 25 | 99        | 24.889    | 03 | +       | 464     | 22  | 757.227    | 61 |
| Wadowice . . . . . p.     | 4        | 4,287.634  | 05 | 291                     | 90.818    | 29 | 291       | 141.256   | 71 | —       | 50.438  | 42  | 4,237.195  | 63 |
| Wieliczka . . . . . p.    | 4 1/2, 5 | 2,929.368  | 81 | 195                     | 64.078    | 02 | 171       | 72.161    | 98 | —       | 8.088   | 96  | 2,921.279  | 85 |
| Zaleszczyki . . . . . p.  | 4 1/2, 5 | 502.580  | 21 | 44                      | 15.294    | 18 | 45        | 9.859     | 07 | +       | 5.435   | 11  | 508.015    | 32 |

\*) Do chwili zamknięcia numeru wykazu nie otrzymaliśmy



# JAN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

**Skład papierów, przyborów do pisania i rysowania  
poleca wyrobu krajowego**

Księgi buchalteryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.  
Wykonuje księgi i druki dla kas oszczędności podług podanych wzorów, papiery listowe  
i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczętki papierowe, gumowe i t. p.

**Ceny niższe! Stałym odbiorcom opust!**

Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucyi.

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

## SOKAL & LILJEN

kupuje i sprzedaje wszelkie **papiery wartościowe i waluty zagraniczne** po możliwie najstrupulatniejszych kursach, skutecznie pod takimi samymi warunkami wszelkie **zlecenia giełdowe** zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, **wypłaca wszelkie kupony** możliwie bez potrącenia jakiegokolwiek prowizyi inkasowej.

Nakładem księgarni

Gubrynowicza i Schmidta we Lwowie

wyszła praca p. t.

## Reforma ksiąg gruntowych

napisał

Dr. Zygmunt Gargas

Lwów 1904, str. 36. — Cena 1 K 20 h.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

## Bilety wizytowe litografowane Zaproszenia ślubne i balowe.

ETYKIETY na flaszki, pudełka, puszki itp. jednokolorowe lub barwne.

### PAPIERY WARTOŚCIOWE, KSIĄŻECZKI KASY OSZCZĘDNOŚCI I UDZIAŁOWE.

KARTY ADRESOWE, NAGŁÓWKI NA LISTY I FAKTURY KUPIECKIE artystycznie wykonane. DYPLOMY, OBRAZY, PLANY, MAPY, NUTY, OGŁOSZENIA PLAKATY, TUTKI CYGARETOWE, CENNIKI, AUTOGRAFIE i wszelkie roboty w zakres litograficzno artystyczny wchodzące wykonuje wzorowo i na czas oznaczony.

**Od roku 1773 istniejąca**

# DRUKARNIA

wykonuje wszelkie roboty drukarskie od najdrobniejszych, jako to: koperty, listy kupieckie, memoranda, ogłoszenia, druki gospodarskie itp. do najwykwintniejszych tabel, ilustracye, dzieła i broszury **DRUKI I TABELY DLA KAS OSZCZĘDNOŚCI I BANKÓW.**

Z poważaniem

**Piller i Spółka**

Lwów, ulica Łyczakowska liczba 3.

# BILANSE

## Galicyjskich kas oszczędności

### za rok 1903.

27. **Ropczyce.** Powiatowa kasa oszczędności.

Stan bierny:

|   |                 |
|---|-----------------|
| Wkładki . . . . .                         | K. 1,070.693.65 |
| Fundusz rezerwowy . . . . .               | " 541 151.40    |
| " strat . . . . .                         | " 6.631.45      |
| Odsetki pobrane na r. 1904 . . . . .      | " 9.389.17      |
| Depozyta . . . . .                        | " 2.543.54      |
| Amortyzacja wierzytelności Rady powiat. " | " 889.04        |
| Rachunek Rady powiat. . . . .             | " 3.889.80      |
| Zysk . . . . .                            | " 10.449.55     |

K. 1,158.637.60

Stan czynny:

|  |              |
|--|--------------|
| Gotówka . . . . .                      | K. 20.563.83 |
| Pożyczki hipoteczne . . . . .          | " 811.415.96 |
| Weksle . . . . .                       | " 106.536.57 |
| Zastawy . . . . .                      | " 6.932.—    |
| Fundusz rezerw. (Rok bież.) . . . . .  | " 52.228.—   |
| Lokacya fund. obrotowego . . . . .     | " 6.217.86   |
| Fundusz strat . . . . .                | " 6.631.45   |
| Rach. amort. Rady powiatowej . . . . . | " 889.04     |
| " Rady powiatowej . . . . .            | " 3.889.80   |
| Depozyta . . . . .                     | " 2 543 54   |
| Inwentarz . . . . .                    | " 542.95     |
| Dotacya Banku kraj. . . . .            | " 100.670.86 |
| Do budowy gmachu . . . . .             | " 32 455.21  |
| Inne . . . . .                         | " 7.120.53   |

K. 1,158.637.60

28. **Rzeszów.** Miejska kasa oszczędności.

Stan bierny:

|                                      |                 |
|--------------------------------------|-----------------|
| Wkładki . . . . .                    | K. 3,318.863.20 |
| Odsetki pobrane na r. 1904 . . . . . | " 24.037.88     |
| Rachunki różnych osób . . . . .      | " 28 208.07     |
| Niepodniesione zyski . . . . .       | " 19.803.96     |
| Fundusz rezerwowy A. . . . .         | " 384.489.—     |
| " B. . . . .                         | " 5.182.73      |
| " emerytalny . . . . .               | " 86.249.81     |
| Czysty zysk . . . . .                | " 16.058.12     |

K. 3,882.892.77

Stan czynny:

|                                       |                |
|---------------------------------------|----------------|
| Gotówka . . . . .                     | K. 131.570.02  |
| Pożyczki hipoteczne . . . . .         | " 2,361.600.23 |
| " komunalne . . . . .                 | " 58.107.60    |
| " na skrypta notaryalne . . . . .     | " 35.533.—     |
| Weksle . . . . .                      | " 713.331.—    |
| Zastawy . . . . .                     | " 836.—        |
| Efekta własne . . . . .               | " 43.560.—     |
| Odsetki zaległe . . . . .             | " 68.115.57    |
| Pokrycie fund. rezerwowego A. . . . . | " 352.889.04   |
| Fundusz rezerwowy B. . . . .          | " 5.182.73     |
| " emerytalny . . . . .                | " 86.249.81    |
| Inne pozycye czynne . . . . .         | " 25.917.77    |

K. 3,882.892.77

29. **Sambor.** Powiatowa kasa oszczędności.

Stan bierny:

|                                      |               |
|--------------------------------------|---------------|
| Wkładki . . . . .                    | K. 346.804.85 |
| Odsetki pobrane na r. 1904 . . . . . | " 1.247.68    |
| Reszta podatku rentowego . . . . .   | " 100.88      |
| Czysty zysk . . . . .                | " 343.77      |

K. 348.497.18

Stan czynny:

|                               |              |
|-------------------------------|--------------|
| Gotówka . . . . .             | K. 8.206.35  |
| Pożyczki hipoteczne . . . . . | " 186.295.34 |
| " gminne . . . . .            | " 15.414.96  |
| Weksle . . . . .              | " 92.556.06  |
| Odsetki zaległe . . . . .     | " 5.211.10   |
| Lokacye . . . . .             | " 38.481.03  |
| Inne . . . . .                | " 2.332.34   |

K. 348.497.18